

VEHMAAN SEURAKUNNAN KIRKKOVALTUUSTON LAUSUNTO ARKKIHIIPPAKUNNAN ALOITTEESTA LAKKAUTTAA VEHMAAN, KUSTAVIN JA TAIVASSALON SEURAKUNNAT JA PERUSTAA VAKKA-SUOMEN SEURAKUNTA

Turun arkkihiippakunnan tuomiokapituli on 23.10.2025 kokouksessaan päättänyt tehdä kirkkolain 2 luvun 14 §:n 1 momentissa tarkoitettua aloitteen Vehmaan, Kustavin ja Taivassalon seurakuntien lakkauttamisesta itsenäisinä seurakuntina ja uuden Vakka-Suomen seurakunnan perustamisesta 1.1.2027 lukien. Vehmaan, Kustavin ja Taivassalon seurakuntien kirkkoneuvostot veloitettiin ilmoittamaan aloitteesta julkisella kuulutuksella ajalla 30.10.-14.11.2025, sekä ilmoittamaan, että seurakuntien jäsenillä on mahdollisuus jättää aloitteesta kannanotto tuomiokapitulille 14 päivän kuluessa aloitetta koskevan kuulutuksen julkaisemisesta. Lisäksi tuomiokapituli pyysi seurakuntien kirkkovaltuustoja toimittamaan tuomiokapituliin lausunnot aloitteesta ja seurakuntalaisten kannanotoista 31.12.2025 mennessä.

Vehmaan seurakunnan julkinen kuulutus liitosaloitteesta oli nähtävillä seurakunnan internetsivulla, ilmoitustaululla ja kirkkoherranvirastossa 30.10.-14.11.2025. Vehmaan, Kustavin ja Taivassalon seurakunnat julkaisivat aloitteesta yhteisen kuulutuksen Vakka-Suomen sanomat -lehdessä tiistaina 28.10.2025. Vehmaan seurakunta järjesti liitosaloitteesta myös infotilaisuuden seurakuntalaisille 11.11.2025.

Arkkihiippakunnan tuomiokapituli on toimittanut aloitteesta annetut seurakuntalaisten kannanotot Vehmaan seurakunnalle 19.11.2025. Tuomiokapituliin on lähetetty 11 lausuntoa, joista yksi on useita nimiä sisältävä adressi. Kannanotoista viisi on tullut Kustavin seurakunnasta, kaksi Taivassalon seurakunnasta. Kaksi kannanottoa ei määrittele seurakuntaa, josta kannanotto lähetetään. Kaksi kannanottoa on lähetetty Vehmaan seurakunnasta, joista toinen on 70 allekirjoittajan adressi. Kaikki kannanotot vastustavat liitosaloitetta.

Vehmaan seurakunnan kirkkovaltuusto haluaa lausua tuomiokapitulien aloitteesta ja seurakuntalaisten kannanotoista aloitteeseen seuraavaa:

Vehmaan seurakunnalla on vuosisatainen historia. Se on mainittu itsenäisenä seurakuntana jo vuonna 1331. Vehmaan keskiaikainen harmaakivikirkko on rakennettu 1400-luvun taitteessa. Vehmaan paikallishistoria kytkeytyy erottamattomasti seurakunnan historiaan. Näin ollen, seurakunnan olemassaolossa on vehmaalaisille kyse muustakin kuin seurakunnan elämän käytännön järjestelyistä. Vehmaan seurakunnalla on keskeinen osa vehmaalaisessa paikallisidentiteetissä.

Seurakunnan elämässä vapaaehtoistyö on laajamittaista ja aktiivista. Seurakuntalaisten vastuunkanto mahdollistaa seurakunnan tapahtumia, musiikkityötä sekä diakonian ja lähetystyön tukemista. Yhteistyö paikallisten järjestöjen ja yhteisöjen kanssa on mutkatonta ja aktiivista. Huolena on, ettei seurakuntaliitosten jälkeen seurakuntalaiset enää koe seurakuntaa samalla tavalla omaksi yhteisökseen ja vapaaehtoisten vastuunkanto vähenee. Vehmaan seurakunnassa on koettu, että seurakunnan itsenäisyys tukee parhaiten yhteisöllisyyttä ja seurakunnan elämää. Itsenäisyydellä ei siis ole vain itseisarvo, vaan myös sen välineellinen arvo seurakunnan tehtävän toteuttamiseen on nähty merkittäväksi.

Vehmaan seurakunnassa ei ole välitöntä tarvetta liitoksille. Seurakunnan talous on jo useana vuonna ollut ylijäämäinen. Seurakunnan hallinnossa seurataan lakeja ja hyvän hallinnon periaatteita. Seurakunnan toiminta toteutuu kirkkolain ja -järjestyksen säätämällä tavalla. Kirkkohallituksen vuonna 2024 antamat kriisiytyvän seurakunnan taloudelliset, hallinnolliset tai toiminnalliset mittarit eivät Vehmaan seurakunnassa anna aihetta toimenpiteisiin.

Vehmaan seurakunnan kirkkovaltuusto katsoo, että seurakunnan itsenäisyys on edelleen ensisijainen vaihtoehto seurakuntaelämän järjestämiseksi Vehmaalla.

Toisaalta on nähtävissä, ettei seurakunnan talous tule olemaan kestävä pitkällä aikavälillä tarkasteltaessa. Seurakunnan jäsenmäärän väheneminen, palkkakulujen nousu sekä inflaatio tulevat viemään talouden alijäämäiseksi arviolta 10–15 vuoden aikajänteellä. Vaikka seurakunnan verotulot ovat vielä olleet kasvu-uralla, seurakunnan talous on tulevaisuudessa epävarmalla pohjalla johtuen valtiovallan päätöksistä, väestörakenteesta sekä kirkosta eroamisen painottumisesta nuoriin ikäluokkiin. Näihin muutoksiin on viisasta varautua jo hyvissä ajoin. Vehmaan seurakunnassa on oltu avoimia myös seurakuntaliitosten tuomiin mahdollisuuksiin.

On tärkeää etsiä muutoksia, jotka mahdollistavat säästöjen kohdistamista hallintoon eikä seurakunnan toimintaan.

Seurakuntalaisten kannanotoissa seurakuntien välisen yhteistyön lisääminen nähtiin vaihtoehtona seurakuntaliitokselle. Kustavin ja Taivassalon seurakunnissa yhteistyötä on tehty jyvittämällä työntekijöiden virkoja ja toimia osa-aikaisina kummankin seurakunnan palvelukseen. Kolmen erillisen seurakunnan talouden ja hallinnon hoitaminen yhteisillä työntekijöillä kävisi kuitenkin mahdottomaksi. Riittävän vaikuttavia konkreettisia säästötoimia pelkästään seurakuntien välisellä yhteistyöllä on vaikea löytää. On kyettävä vähentämään hallinnollista taakkaa, mikä onnistuu vain seurakuntatalouksia vähentämällä.

Vehmaan, Kustavin ja Taivassalon seurakuntien liitos ei merkittävästi kohenna taloustilannetta. Kullakin näistä seurakunnista on samanlaiset tulevaisuuden haasteet. Liitos voi kuitenkin mahdollistaa säästöjen kohdistamisen hallintoon, kun tarve usean erillisen taloushallinnon hoitamiseen lakkaa. Liitoksella voidaan myös vahvistaa seurakuntien toimintaa esimerkiksi työntekijöiden työnjaolla. Seurakunnan elämä monipuolistuu, kun viranhaltijoiden työnkuvia voidaan profiloita ja hyödyntää heidän erilaista osaamistaan.

Työntekijät saavat myös vahvempaa tukea toisiltaan, kun seurakunnassa on saman työalan työntekijöitä. Johtamisen ja hengellisen työn pitkäjänteisyys paranee, kun seurakunta saa viimein täyttää pappien virat pysyvästi.

Erityisesti Kustavin ja Taivassalon seurakuntalaisten lähettämässä kannanotoissa ilmaistiin huoli, että liitoksen jälkeen vehmaalaisilla on seurakunnassa alueiden jäsenmääristä johtuen enemmän päätösvaltaa. On kuitenkin huomioitava, ettei seurakuntien koossa ole ratkaisevan suurta eroa, eikä Vehmaan jäsenmäärä mahdollista yksin määräävää asemaa Kustavin ja Taivassalon jäsenmäärään nähden. Kustavin ja Taivassalon yhteenlaskettu jäsenmäärä on suurempi kuin Vehmaan, joten vehmaalaiset eivät todennäköisesti voi tehdä päätöksiä vastoin kahden muun alueen tahtoa.

Tuomiokapitulin aloitteessa ehdotetaan uuden seurakunnan nimeksi *Vakka-Suomen seurakunta*. Nimeä pidettiin seurakuntalaisten kannanotoissa epäonnistuneena. Kotimaisten kielten keskus ei myöskään suosita kyseisen nimen käyttöönottoa. Kotimaisten kielten keskus katsoo, ettei nimi paikallista seurakuntaa riittävän tarkasti ja saattaa muista Vakka-Suomen alueen seurakunnista tuntua nimen omimiselta liian suppeaan käyttöön. Kotimaisten kielten keskus suosittaa uuden seurakunnan nimeksi *Vehmaan seurakunta*.

Vehmaan seurakunnan kirkkovaltuusto katsoo, ettei uuden seurakunnan nimi tulisi olla minkään nykyisen seurakunnan nimi. Valtuusto pitää tärkeänä, että uusi nimi on seurakunnan alueisiin nähden neutraali. Aiemmin on ehdotettu myös nimeä *Vehmassalon seurakunta*. Valtuusto katsoo, että uuden seurakunnan nimi voi olla *Vakka-Suomen seurakunta*, *Vehmassalon seurakunta* tai jokin muu uusi nimi, kunhan se koetaan nykyisissä seurakunnissa tasavertaiseksi. Seurakuntien nykyiset nimet tulee varata tulevien kirkkoalueiden käyttöön.

Tuomiokapitulin aloitteessa ehdotetaan liitoksen toteuttamista niin, että uuden seurakunnan toimintaa jatketaan jäsenmäärältään suurimman seurakunnan, Vehmaan seurakunnan, y-tunnuksella. Teknisesti seurakuntajaon muuttaminen toteutettaisiin siten, että Kustavin ja Taivassalon seurakunnat lakkautetaan ja liitetään Vehmaan seurakuntaan, jonka nimi muuttuu Vakka-Suomen seurakunnaksi. Kapitulit perustelee esitystä perustoimintoihin liittyvien sopimusten, kuten vesi-, sähkö-, lämpö-, pankki- ja tietoliikennesopimusten, saumattomalla jatkumisella. Tuomiokapitulin esitys on koettu Kustavin ja Taivassalon seurakunnissa epäoikeudenmukaiseksi ja ristiriitaiseksi kapitulin päätöksen muun sisällön kanssa, jossa esitetään, että kaikki kolme seurakuntaa lakkautetaan ja perustetaan uusi seurakunta.

Vehmaan seurakunnan kirkkovaltuusto ei pidä y-tunnuksen jatkoa periaatteellisena kysymyksenä, vaan käytännön järjestelynä. Uusi laajempi seurakunta antaa joka tapauksessa syyn kilpailuttaa sopimukset uudelleen. Jotta järjestely koetaan kaikissa liittyvissä seurakunnissa tasapuolisena, valtuusto katsoo, että liitos tulee toteuttaa teknisestikin niin, että kaikki seurakunnat ja niiden y-tunnukset lakkautetaan ja perustetaan uusi seurakunta uudella y-tunnuksella.

Seurakuntaliitoksen seurauksena Vehmaan, Kustavin ja Taivassalon seurakuntien omaisuus, velat ja vastuut siirtyvät uuden seurakunnan vastattavaksi. Kustavin ja Taivassalon seurakuntalaisten kannanotoissa kannettiin huolta siitä, että Vehmaan kirkon korjaustarpeen rahoitus siirtyy heidän kannettavakseen. Asiaa arvioitaessa tulee huomata, että Vehmaan seurakunta on velaton, kun taas Kustavin ja Taivassalon seurakunnilla on velkaa seurakuntatalojen rakentamisesta ja hankinnasta. Vaikka Vehmaan kirkon peruskorjauksen tarve on katsottu kiireelliseksi, myös Kustavin ja Taivassalon kirkot ovat satoja vuosia vanhoja. Näin vanhoissa rakennuksissa on aina edessä korjauksia. Seurakuntien omaisuuden rahastointia on ehdotettu takaamaan oikeudenmukaisemman liitoksen. Kirkkovaltuusto katsoo, että omaisuuden rahastointi on mahdollista, mutta se tulee hankaloittamaan taloushallintoa ja vesittämään hallinnon keskittämistä saatavia hyötyjä.

Kirkkovaltuuston toiveena on, että yhdessä neuvotellen päästään sopimukseen, joka koetaan tasavertaiseksi ja hyödyttää kaikkia osapuolia. Liitosneuvotteluissa tulee etsiä rakenteita ja ratkaisuja, jotka vastaavat seurakunnissa ilmaistuihin huoliin. Liitosaloitteen lähtiessä tuomiokapitulista, edellytämme, että tuomiokapituli on valmis antamaan seurakunnille vahvaa asiantuntija-apua liitosneuvotteluihin ja -prosessiin. Liitosprosessin tavoitteena ei tule olla vain taloudelliset säästöt, vaan myös ratkaisut, jotka tukevat samoja arvoja ja tavoitteita, joita seurakunnat ovat katsoneet itsenäisyydenkin tukevan. Seurakuntaliitoksillakaan ei ole itseisarvo, vaan liitoksen tulee olla väline, joka todella auttaa säilyttämään tärkeiksi koettuja asioita seurakunnan elämässä.